



Halden kommune

Møteinnkalling

Utvalg: Valgstyret

Møtested: Formannskapssalen, Gml.rådhus

Dato: 28.03.2019

Tidspunkt: 16:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 69 17 45 00 eller til ps@halden.kommune.no.
Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	U.off	Arkiv- saksnr	Side nr.
PS 2019/7	Godkjenning av innkalling			
PS 2019/8	Godkjenning av saksliste			
PS 2019/9	Godkjenning av protokoll fra forrige møte			
PS 2019/10	Referatsaker			
RS 2019/2	Tiltak for å øke valgdeltakelsen - innspill		2018/1906	
PS 2019/11	Fastsettelse av frist for å kreve seg fritatt fra å stå på valgliste		2018/1906	
PS 2019/12	Forhåndsstemmeperioden - omfang og organisering		2018/1906	

Thor Edquist
ordfører

PS 2019/7 Godkjenning av innkalling

PS 2019/8 Godkjenning av saksliste

PS 2019/9 Godkjenning av protokoll fra forrige møte

PS 2019/10 Referatsaker



Halden kommune

Arkivkode: 011
Arkivsaksnr: 2018/1906-25
Journal dato: 21.03.2019
Saksbehandler: Randi Sommerseth

Referatsak

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Valgstyret	2019/2	28.03.2019

Utsendte vedlegg

1 Valget 2019 - forslag til aktivitet som kan øke valgdeltakelsen

Tiltak for å øke valgdeltakelsen - innspill

Sammendrag av saken:

Rådmannen har mottatt et innspill vdr. tiltak for å øke valgdeltakelsen ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019. Oversendes valgstyret til orientering.

Fra: Gmail[svein.hakon.pedersen@gmail.com]

Dato: 03.01.2019 16:50:41

Til: Politisk Sekretariat

Kopi: 'Svein Håkon Pedersen'

Tittel: Valget 2019

Rådmannen

Vi politikere er blitt oppfordret til å komme med forslag som kan bidra til å øke valgdeltagelsen. Jeg tillater meg å foreslå et konkret forslag.

Det etableres et høyttalesystem med utgangspunkt i musikkpaviljongen .

Ordfører kandidat fra hvert parti presenterer seg selv samt partiets program i løpet av 3- 5 min.

Når samtlige har gjennomført sin presentasjon kan publikum fremme spørsmål. Spørsmålene fremmes skriftlig signert spørsmålsstillerne til den kandidaten de ønsker svar fra.

Ved skriftlige spørsmål luker man bort noen «ufinheter» for å bruke det uttrykket. Skriftlige spørsmål vil sannsynligvis være bedre underbygget enn løse muntlige.

Dette bør finne sted i hvert fall to lørdager etter hverandre for å forsterke engasjementet ifm valget. Bare noen telt med boller og brus synes jeg ligner på noe annet enn valgmarkering.

Dette bør annonseres i god tid på forhånd slik at velgere får tid til å forberede seg på spørsmål.

Organiseringen bør administrasjonen ta seg av. En dyktig og styrende ordstyrer er en forutsetning for godt resultat.

Vedkommende bør ikke representere noe parti. Habilitet er viktig.

Ordstyrer bør påse å fordele innkomne spørsmål slik at ikke bare de store partiene får markert seg.

Totalt bør ikke en slik seanse ikke ta mer en ca 60-70 min. Start midt på dagen ca kl 1200 er å anbefale.

Håper Rådmannen finner dette innspillet interessant.

Dette er kun å betrakte som en ideskisse.

Ha en god helg.

Vh Svein Håkon Pedersen



Utvalgssak

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Valgstyret	2019/11	28.03.2019

Utsendte vedlegg

Frist for erklæring om at en ikke ønsker å være listekandidat til valget

Denne saken er utredet etter prinsippet for fullført saksbehandling.

Sammendrag av saken:

Valgloven § 3-4 gir rett til å kreve seg fritatt fra valg til kommunestyret. Forutsetningen er at det blir levert en erklæring med krav om fritak innen en gitt frist. Fristen skal settes av valgstyret, og valgstyret inviteres her til å fatte vedtak om fastsettelse av frist.

Rådmannens innstilling:

Frist for å framsette erklæring med krav om å være fritatt fra valg til kommunestyret i Halden i 2019, jfr. valgl. §3-4, settes til fredag 26. april 2019, kl. 24:00.

Saksutredning:

Bakgrunn

Valgl. § 3-4:

§ 3-4. Rett til å kreve fritak fra fylkestingsvalg og kommunestyrevalg

- (1) Rett til å kreve seg fritatt fra valg til fylkesting og kommunestyre har den som avgir skriftlig erklæring om at vedkommende ikke ønsker å stille til valg på den aktuelle valglisten.
- (2) Erklæring som nevnt i nr. 1 må settes frem innen den frist fylkesvalgstyret eller valgstyret setter, ellers tapes retten til å strykes fra listeforslaget.
- (3) Den som unnlater å kreve seg fritatt fra å stå på liste, kan ikke nekte å motta valg.

Frist for innlevering av listeforslag går ut 01.04.19, kl. 12:00 (dagtid). Deretter vil alle listekandidater bli tilskrevet med informasjon bl.a. om retten til å kreve fritak fra kommunestyrevalget – og fristen for slikt krav, jfr. valgl. § 6-6 (5):

- (5) Valgmyndighetene skal underrette samtlige kandidater på listeforslagene om at de er satt opp på listeforslag og opplyse om adgangen til å søke om fritak. En underskriver eller en kandidat som står på flere listeforslag for samme valg, skal gis pålegg om å melde fra innen en bestemt frist hvilket forslag vedkommende vil stå på. Ellers settes vedkommende opp på det listeforslaget som ble innlevert først.

Dersom det mottas fritakserklæringer skal tillitsvalgt for den aktuelle listen gis anledning til å gjøre endringer i henhold til valgl. § 15 (under) før listeforslaget legges fram for valgstyret for godkjenning.

§ 15. Endringer på listeforslaget etter innleveringsfristen

(1) Etter at fristen for innlevering av listeforslag er utløpt, kan forslagsstillerne kun gjøre endringer på listeforslaget som er nødvendige for å bringe det i overensstemmelse med lovens krav.

(2) Hvis en kandidat strykes fra listeforslaget, avgjør den tillitsvalgte om det skal settes inn et nytt navn på den tomme plassen, eller om de etterfølgende kandidatene skal rykke opp i uforandret rekkefølge og listen suppleres med et nytt navn nederst. Andre omrokninger er ikke tillatt. Dersom fristen for å innlevere listeforslag er utløpt, skal den tillitsvalgte legge ved erklæring fra den nye kandidaten om at vedkommende er villig til å stå som kandidat på listen.

Rådmannen anser at en rimelig framdriftsplan for denne prosessen kan være som vist under. Det er her lagt vekt på at en skal kunne være sikker på at varsel når fram til alle kandidatene i god tid før fristen – enten de mottar post digitalt eller fysisk. Registrering av kandidater i valgsystemet vil ta noe tid, slik at det kun vil være 1 uke fra utsending av varsel til påskeferien begynner. Fristen foreslås derfor lagt etter påsken. Dette vil gi om lag 2½ uke i april/mai til samarbeid om eventuelle endringer og til korrekturlesing.

01.04:	Frist for innlevering av listeforslag – kandidatene registreres i valgsystemet og tilskrives deretter om rett til å kreve fritak i løpet av uken, senest 05.04.
13.04 – 22.04	Påskeferie
26.04, kl. 24:00	Frist for å levere erklæring om fritak fra å stå på valgliste
26.04 – 15.05	Forhandling med tillitsvalgte for listene, inkl. korrekturlesing
16.05:	Listeforslagene sendes til valgstyret for behandling
23.05:	Valgstyremøte med behandling av listeforslagene

Vurderingskriterier

Følgende kriterier anses som vesentlige for vurdering av saken:

<input type="checkbox"/>	Økonomiske forhold	<input checked="" type="checkbox"/>	Juridiske forhold
<input type="checkbox"/>	Personalspørsmål	<input type="checkbox"/>	Organisasjonsspørsmål
<input type="checkbox"/>	Betydning for næringsutvikling	<input type="checkbox"/>	Betydning for miljøet
<input type="checkbox"/>	Betydning for eiendomsforhold	<input type="checkbox"/>	IKT og innovasjon
<input type="checkbox"/>	Forhold som gjelder barn og unge	<input type="checkbox"/>	Forhold som gjelder eldre
<input type="checkbox"/>	Forhold som gjelder universell utforming	<input type="checkbox"/>	Forhold som gjelder folkehelsen
<input type="checkbox"/>	Forhold som gjelder samfunnsikkerhet/beredskap	<input type="checkbox"/>	Annet:

Dokumentet er elektronisk godkjent av:



Utvalgssak

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Valgstyret	2019/12	28.03.2019

Utsendte vedlegg

Medsaksbehandlere

Margunn Hansen	Politisk sekretariat	Vurdering av modeller
Martin Vik	Politisk sekretariat	Vurdering av modeller og kostnadsberegning

Forhåndsstemmeperioden - omfang og organisering

Denne saken er utredet etter prinsippet for fullført saksbehandling.

Sammendrag av saken:

Valgloven stiller krav om at Halden kommune gir velgerne mulighet for å avgi stemme før valgdagen – etter nærmere bestemte regler og i angitte perioder, jfr. valgl. § 8-1. Loven stiller, med noen unntak, ikke spesifikke krav til omfang av tilbudet eller hvem dette skal rettes mot. I denne saken ber rådmannen om at valgstyret tar stilling til alternative «modeller» når det gjelder opplegg for og omfang av forhåndsstemmetilbudet i Halden ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019. I saken inngår også vurdering av kostnader knyttet til et utvidet forhåndsstemmetilbud og finansiering av dette.

Rådmannens innstilling:

1. Stemmegivning i perioden 01.07.19 – 09.08.19 (såkalt “tidligstemming”) skjer på rådhuset ved henvendelse til servicesenteret.
2. Stemmegivning i forhåndsstemmeperioden 12.08.19 – 06.09.19 gjennomføres som beskrevet i saksframstillingens modell A (Basis)
3. Rådmannen gis myndighet til å oppnevne stemmemottakere til all forhåndsstemmegivning.

Saksutredning:

Bakgrunn

Kommunestyret behandlet 06.12.18 sak om fastsettelse av valgdager (PS 2018/125). I saken innstilte rådmannen på en endring fra tidligere valg ved å foreslå søndagen fjernet som valgdag i Halden kommune. Om dette skrev rådmannen bl.a.:

Årsaken til å foreslå denne endringen lå først og fremst i å forsøke å øke valgdeltakelsen gjennom å omdisponere ressursene ved å avholde søndagsvalg til å øke innsatsen på mottak av forhåndsstemmer.

Rådmannen pekte i denne saken på mangeårig negativ utvikling i valgoppslutningen i vår kommune og behovet for tiltak som kan bidra til å øke valgoppslutningen. Lav valgdeltakelse ved kommunestyre- og fylkestingsvalget er et problem i lokaldemokrati-perspektiv. I Halden var valgdeltakelsen i 2015 lavere enn landsgjennomsnittet (57,1% – mot 64% på landsbasis). Ved de senere årenes valg har det vært gjennomført flere forsøk fra sentrale myndigheter med tiltak for å øke oppslutningen om valget – særlig rettet mot grupper med spesielt lav deltagelse (i hovedsak unge velgere og velgere med innvandrerbakgrunn). Forsøkene har likevel ikke vist entydige resultater, og det er vanskelig å si akkurat hvilke tiltak som kan antas å gi god effekt.

Det er imidlertid ikke urimelig å anta at *informasjon om valget og tilgjengelighet til å avgi stemme* spiller en viss rolle. *Tilgjengelighet* er en faktor som vil være relativt uforandret fra valg til valg når det gjelder det som skjer på selve valgdagen(e). Kretser og valglokaler er stabile (inntil valgstyret beslutter endring), og spørsmål om tilgjengelighet blir i stor grad et spørsmål om å tilrettelegge lokalene for velgere med forflytnings-, sanse- eller kognitiv problematikk.

Når det gjelder forhåndsstemmeperioden derimot, så vil *tilgjengelighet* også dreie seg om *hvor* det tilbys forhåndsstemming og til *hvilke tidspunkt*. Her bestemmer valgloven at det skal gis et slikt tilbud innenfor en bestemt datoperiode – samt at stemmegivning skal foregå “på helse- og omsorgsinstitusjoner” og “der de oppholder seg” for personer som er syke/uføre, jfr. valgl. § 8-3 (2), bokstav a og § 8-3 (6). Ut over dette skal forhåndsstemming foregå “der valgstyret ellers beslutter at det skal mottas forhåndsstemmer”, jfr. valgl. § 8-3 (2) bokstav b.

Etter rådmannens syn vil det at velgerne gis økt fleksibilitet – både med hensyn til sted og tid for å avgi forhåndsstemme – kunne bidra positivt til å “fange opp” flere velgere. Vi ser da også at svært mange kommuner ved senere års valg har satset offensivt på forhåndsstemmetilbudet. Landsgjennomsnittet for forhåndsstemmene som ble publisert på valgdagen i 2017 lå på 27,3 %. Tilsvarende tall for Halden var 13,9 %. Bare 5 kommuner hadde et lavere resultat, jfr. [Valgdirektoratet/ForhåndsstemmerKommune](#)

Økt satsing på forhåndsstemming vil imidlertid også medføre økte kostnader (i all hovedsak personalkostnader). I den tidligere omtalte saken til kommunestyret i desember 2018 skriver rådmannen:

Rådmannen anbefaler derfor at man til valget omdisponerer de ressursene som legges i søndagsvalg til en større satsing på forhåndsstemmingen. Det er selvsagt ingen motsetning mellom søndagsvalg og økt satsing på forhåndsstemming, men det vil bety økt ressursbruk og dermed økte kostnader for valggjennomføring.

Valgbudsjettet gir ikke rom for økt satsing på forhåndsstemming når søndagen beholdes som valgdag. Personalkostnaden for søndagen er beregnet til om lag kr 100.000. Rådmannen vil nedenfor skissere alternative «modeller» for forhåndsstemmingen. Dersom valgstyret fatter vedtak om en modell for forhåndsstemming som går ut over basisløsningen, må det også anvises finansiering for de økte kostnadene.

Vurderingskriterier

Følgende kriterier anses som vesentlige for vurdering av saken:

<input checked="" type="checkbox"/>	Økonomiske forhold	<input checked="" type="checkbox"/>	Juridiske forhold
<input checked="" type="checkbox"/>	Personalspørsmål	<input type="checkbox"/>	Organisasjonsspørsmål
<input type="checkbox"/>	Betydning for næringsutvikling	<input type="checkbox"/>	Betydning for miljøet
<input type="checkbox"/>	Betydning for eiendomsforhold	<input type="checkbox"/>	IKT og innovasjon
<input type="checkbox"/>	Forhold som gjelder barn og unge	<input type="checkbox"/>	Forhold som gjelder eldre
<input type="checkbox"/>	Forhold som gjelder universell utforming	<input type="checkbox"/>	Forhold som gjelder folkehelsen
<input type="checkbox"/>	Forhold som gjelder samfunnssikkerhet/beredskap	<input type="checkbox"/>	Annet:

Løsningsalternativer:

A. Basis (samme opplegg for forhåndsstemming som ved valgene i 2015 og 2017)

- Forhåndsstemmemottak på rådhuset (siste uke med 2 kryssebord)
 - Alle arbeidsdager kl. 9:00 – 14:30 (servicesenterets åpningstid)
- Forhåndsstemmemottak på Tistasenteret (Eller dertil egnet sted) 2 lørdager kl 11:00 – 14:00.

B. Medium

- Forhåndsstemmemottak på rådhuset (siste uke med 2 kryssebord)
 - Mandag + tirsdag + onsdag + fredag kl. 9:00 – 14:30.
 - Torsdager kl. 9:00 – 17:00 (Langdag)
 - Siste uke før valgdagen: hver arbeidsdag kl. 9:00 – 17:00
- Forhåndsstemmemottak på Tistasenteret (eller dertil egnet sted) 2 lørdager kl. 11:00 – 14:00
- Rådmannen går dessuten i dialog med aktuelle samarbeidspartnere for å finne en godt besøkt sosial arena der det kan tilbys forhåndsstemming, f.eks. idretts- eller kulturarrangement, utenfor handlesentre, e.l.

Økte kostnader for modell B i forhold til modell A:

Personellkostnader: 30.000,-

Utstyrskostnader: 15.000,-

Markedsføring: 10.000,-

Total kostnad: 55.000,-

C. Maksimum

- Forhåndsstemmemottak på rådhuset (siste uke med 2 kryssebord)
 - Alle arbeidsdager kl. 9:00 – 17:00
- Forhåndsstemmemottak på Tistasenteret (eller dertil egnet sted) 2 lørdager kl. 11:00 – 14:00 samt 2 virkedager
- Rådmannen går dessuten i dialog med aktuelle samarbeidspartnere for å finne minst 2 godt besøkte sosiale arenaer der det kan tilbys forhåndsstemming, f.eks. idretts- eller kulturarrangement, utenfor handlesentre, e.l.

Økte kostnader for modell C i forhold til modell A:

Personellkostnader: 55.000,-

Utstyrskostnader: 15.000,-

Markedsføring: 10.000,-

Total kostnad: 80.000,-

I tillegg til det som skisseres i modellene, vil forhåndsstemming, som ved tidligere valg, bli tilbudt ved helse- og omsorgsinstitusjonene, fengselet, høyskolen, videregående skole – samt som hjemmestemming for syke/uføre. Dette er allerede innarbeidet i budsjett 2019.

Konklusjon

Statistikk og sammenligning med andre kommuner viser at Halden kommune har et vesentlig potensial for å øke andelen forhåndsstemmer. Det er i budsjett 2019 ikke avsatt midler til en slik satsning, og rådmannen har ikke funnet rom for å gjøre omdisponeringer for å øke budsjettrammen til valg 2019. Saken legges derfor fram for Valgstyret og eventuelt Formannskap for ytterligere finansiering.